

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ управління Державної служби
якості освіти у Кіровоградській області

« 08 » Вересня 2023 р. № 26/01-08

ПРОГРАМА
моніторингу впливу
профільної освіти на вибір професії учнів
у закладах загальної середньої освіти
Кіровоградської області

I. Загальні положення

Моніторинг у профільній освіті є надзвичайно актуальним та важливим, оскільки саме моніторингові дослідження дають можливість цілісно відстежити реальний стан готовності здобувачів освіти до свідомого вибору майбутньої професії. Застосовуючи моніторинг, можна виміряти й оцінити якість профільної освіти, результати педагогічного процесу, чинники, що вплинули на них; надати рекомендації щодо вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень по спрямуванню на заданий стандарт профільної освіти.

Входження української освіти в європейський освітній простір потребує реформування всіх її ланок, насамперед загальної середньої освіти. У Законі України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції профільного навчання у старшій школі закладено нові підходи до організації освіти в старшій школі. Вона має функціонувати як профільна. На концептуальному рівні профільне навчання визначається як один із шляхів забезпечення рівного доступу до якісної освіти.

Профіль навчання визначається з урахуванням інтересів школярів та їхніх батьків, перспектив здобуття подальшої освіти і життєвих планів учнівської молоді; кадрових, матеріально-технічних, інформаційних ресурсів школи; соціокультурної і виробничої інфраструктури району, регіону.

Важливою умовою є створення психологічного супроводження освітнього процесу в 10-11(12) класах, що здійснюється з метою своєчасної оцінки комплексу індивідуальних особливостей підлітка з погляду його готовності до успішного навчання за певним профілем, попередження дезадаптації в умовах виникнення навчальних труднощів і стресів, пов'язаних як із спілкуванням у новому колективі через перехід до профільних класів, так і з дією правового режиму воєнного стану (зруйновані заклади освіти, бойові дії, повітряні тривоги, вимушено переселені учні та педагоги, які навчаються і працюють у нових для себе школах й умовах по всій Україні та за її межами, та інші причини, пов'язані з війною).

Через дію правового режиму воєнного стану питання якості профільної освіти наразі є актуальним. Викликом, зумовленим воєнним станом, є компенсація втрат у навчанні, яких зазнало учнівство. Для цього потрібно оцінити рівень таких втрат. Причому оцінка має зосереджуватися не тільки на тому, наскільки учні отримали знання та навички, передбачені навчальною програмою, а й на тому, які навички та компетентності вони продемонстрували чи не продемонстрували протягом періоду навчання: автономія, здатність самостійно навчатися, самоконтроль, контроль емоцій, самоорганізація, управління часом, здатність навчатися онлайн, важливості досягнення усвідомлення учнями себе як суб'єкта вибору профілю навчання і в перспективі - майбутньої професії.

Нормативно-правовою базою з питань освіти, зокрема Законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепцією національно-патріотичного

виховання, Концепцією профільного навчання у старшій школі – визначено вимоги суспільства до особистості: бути самостійною, брати відповідальність на себе, мати усвідомлену громадянську позицію, толерантно ставитися до життєвих принципів інших людей, розвивати функціональну грамотність.

Упровадження профільного навчання в старшій школі – це один із шляхів модернізації національної системи освіти, зумовлений зміною мети навчання, зростання вимог батьків і суспільства до якості освіти випускників, їх конкурентоспроможності на ринку праці, осмисленого вибору професії та власної самореалізації. Нові підходи до організації освіти в старшій школі викликані необхідністю створення реальних умов для врахування індивідуальних особливостей, інтересів та потреб учнів, формування у них певних уявлень про майбутню професію.

Поняття, що використовуються у програмі:

- **Воєнний стан** – це особливий правовий режим, що вводять у країні або окремих її місцевостях у випадку збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності, її територіальній цілісності.
- **Профільна освіта** - це вид диференційованого навчання, який передбачає врахування освітніх потреб, нахилів і здібностей учнів та створення умов для навчання старшокласників відповідно до їхнього професійного самовизначення, що забезпечується за рахунок змін у цілях, змісті, структурі та організації навчального процесу.
- **Дистанційне навчання** - індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, що відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.
- **Змішане навчання** - це різновид гібридної методики, коли відбувається поєднання он-лайн навчання, традиційного та самостійного навчання.
- **Освітні втрати** - втрати, що відбулися в освітньому процесі (у навчальному часі, змісті освітніх та навчальних програм, уміннях учнів) під час переходу на дистанційне навчання у період пандемії на різних освітніх рівнях (циклах).

Мета моніторингу:

- виявити та відстежити тенденції стану організації профільного навчання, становлення профільних намірів та вибору професії здобувачів освіти в закладах загальної середньої освіти області.

Завдання моніторингу:

- дослідити стан організації профільного навчання та вплив профільної освіти в закладах загальної середньої освіти на вибір професії;
- визначити рівень готовності педагогічних працівників та здобувачів освіти до організації профільного навчання;
- визначити вплив формування основних компетентностей учнів на спрямування їх щодо майбутньої професійної діяльності;
- визначити чинники ефективності організації профільного навчання та потреби закладів загальної середньої освіти щодо забезпечення якості профільного навчання;
- розробити рекомендації щодо стану організації профільного навчання.

Об'єкти моніторингу:

- організація освітнього процесу в закладі освіти під час профільного навчання;
- освітня та управлінська діяльність під час профільного навчання (матеріально-технічні, санітарно-гігієнічні, кадрові, навчально-методичні);

- результати навчання та розвитку здобувачів освіти, формування їх компетентностей, профільних інтересів та становлення профільних намірів.

II. Суб'єкти моніторингу

1. Суб'єктом, що проводить моніторинг, є управління Державної служби якості освіти у Кіровоградській області.

2. Учасники дослідження:

- здобувачі освіти (учні/учениці 10-11(12) класів);
- педагогічні працівники (керівники закладів освіти, учителі, психологи, соціальні педагоги);
- батьки (інші законні представники) здобувачів освіти.

III. Індикатори

1. Створення умов щодо врахування й розвитку навчально-пізнавальних і професійних інтересів, нахилів, здібностей і потреб учнів:
 - вивчення запиту учнів та інформування батьків щодо вибору предметів для організації профільного навчання;
 - матеріально-технічна база навчальних кабінетів;
 - поглиблене вивчення предметів, ведення курсів за вибором, консультацій та факультативів;
 - психолого-педагогічний супровід профільної освіти.
2. Чинники, які впливають на професійне самовизначення старшокласників, формування готовності до свідомого вибору й оволодіння майбутньою професією:
 - наявність кваліфікованого кадрового потенціалу закладу;
 - розвиток нахилів і здібностей, відповідних умінь і навичок, формування наукового світогляду;
 - оволодіння методами пізнання і творчої діяльності, механізмами професійного самовизначення;
 - формування здатності до самоаналізу, самовдосконалення, уміння творчо працювати, соціальної активності, відповідальності, постійного самовдосконалення.
3. Формування основних компетентностей учнів та спрямування їх на вибір майбутньої професійної діяльності:
 - інтелектуальна компетентність;
 - діяльнісна компетентність;
 - рефлексивна компетентність;
 - особистісна компетентність;
 - креативна компетентність;
 - емоційна компетентність.
4. Оцінка ефективності організації профільного навчання:
 - відсоток відповідності обраних предметів на ЗНО (НМТ) профільним предметам;
 - відповідність матеріального-технічного забезпечення профілю в даному закладі;
 - наявність дієвої стратегії функціонування закладу щодо розвитку профільної освіти;
 - наявність авторських освітніх програм для організації профільного навчання в закладі освіти;

- виявлення можливих освітніх втрат щодо організації та ефективності профільного навчання, пов'язаних з дією воєнного стану.

IV. Вид моніторингу

Зовнішній, регіональний.

V. Методи, принципи моніторингу

1. Методи проведення:

- анкетування керівників та заступників закладів загальної середньої освіти, соціального педагога, практичного психолога;
- анкетування педагогів, батьків (інших законних представників), здобувачів освіти;
- обробка таблиць для узагальнених результатів опитування учасників моніторингового дослідження.

2. Принципи, відповідно до яких проводиться моніторинг:

- науковість і методична обґрунтованість;
- об'єктивність;
- відповідність меті (валідність);
- системність;
- сприйняття громадськістю;
- відкритість деперсоніфікованих результатів;
- закритість інформації про персональні результати учнів, а також про показники на локальному рівні (щодо класів, ЗЗСО, територіальних громад, районів)
- інформативність результатів для різних категорій;
- неперсоніфіковані результати дослідження можуть бути опубліковані.

VI. Умови проведення моніторингу

Участь ЗО та учасників освітнього процесу в зовнішньому моніторинговому дослідженні є добровільною; перелік учасників дослідження (із зазначенням ЗЗСО, категорій учасників освітнього процесу, їх чисельності) має бути оприлюднений не пізніше, ніж за десять днів до початку його проведення, у будь-який спосіб, визначений суб'єктом моніторингу, та узгоджений з ініціатором (у разі потреби).

Процедура проведення моніторингу: моніторингове дослідження проводиться з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій, у тому числі дистанційно - шляхом анонімного вибіркового онлайн - опитування з використанням Google-форм для учнів/учениць базової та старшої школи, учителів, батьків).

VII. Цикли моніторингу та етапи проведення

- 1-ий цикл – 2023/2024;
- 2-ий цикл – 2024/2025;
- 3-ій цикл – 2025/2026 навчальні роки.

Основні етапи проведення моніторингу:

1. Розроблення інструментарію моніторингу.
2. Формування вибірки дослідження.
3. Погодження з керівниками шкіл щодо участі в моніторингу.
4. Онлайн - опитування.
5. Аналіз та узагальнення результатів дослідження.
6. Підготовка й оприлюднення звітів за результатами моніторингу.
7. Надання та оприлюднення рекомендацій за результатами моніторингу.

VIII. Інструменти, що будуть застосовані під час моніторингу

- Анкета для керівників ЗЗСО;
- анкета для учнів;
- анкета для педагогічних працівників;
- анкета для батьків (інших законних представників);
- таблиці для узагальнених результатів опитування учасників.

IX. Проведення анкетування учасників моніторингу

Проводиться відповідно до:

- Порядку проведення моніторингу якості освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 16 січня 2020 року № 54;
- графіку проведення моніторингу;
- вибірки дослідження.

X. Порядок визначення результатів моніторингу

- Результати моніторингу визначатимуться через опрацювання анкет учнів, батьків учнів, педагогів, керівників;
- узагальнення статистичних даних буде використано для підготовки аналітичного звіту;
- оприлюднення звіту і рекомендацій моніторингу.

Графік проведення моніторингу у 2023/2024 н.р. та узагальнення його результатів

№	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Підготовка наказу управління ДСЯО у Кіровоградській області про проведення моніторингу	Управління ДСЯО у Кіровоградській області	08.09.2023
2.	Розроблення інструментарію моніторингу	Управління ДСЯО у Кіровоградській області	29.09.2023
3.	Створення вибірки дослідження та погодження з керівниками шкіл щодо участі в моніторингу	Управління ДСЯО у Кіровоградській області	16.10.2023
4.	Проведення онлайн - опитування керівників ЗЗСО	Управління ДСЯО у Кіровоградській області	13.11.2023
5.	Проведення онлайн – опитування (анкетування) учасників	Управління ДСЯО у Кіровоградській області	29.11. 2023
6.	Аналіз та узагальнення результатів моніторингового дослідження I циклу	Управління ДСЯО у Кіровоградській області	06.12. 2023
7.	Оприлюднення звіту та рекомендацій за результатами моніторингового дослідження I циклу	Управління ДСЯО у Кіровоградській області	13.12.2023

Графік проведення моніторингу у 2024/2025 н.р.

та узагальнення його результатів

№	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Підготовка наказу управління ДСЯО у Кіровоградській області про проведення моніторингу	Управління ДСЯО у Кіровоградській області	23.10.2024
2.	Проведення онлайн - опитування керівників ЗЗСО	Управління ДСЯО у Кіровоградській області	26.11.2024
3.	Проведення онлайн – опитування (анкетування) учасників	Управління ДСЯО у Кіровоградській області	26.11.2024
4.	Аналіз та узагальнення результатів моніторингового дослідження II циклу	Управління ДСЯО у Кіровоградській області	05.12.2024
5.	Оприлюднення звіту та рекомендацій за результатами моніторингового дослідження II циклу	Управління ДСЯО у Кіровоградській області	18.12.2024

**Графік проведення моніторингу у 2025/2026 н.р.
та узагальнення його результатів**

№	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Підготовка наказу управління ДСЯО у Кіровоградській області про проведення моніторингу	Управління ДСЯО у Кіровоградській області	29.10.2025
2.	Проведення онлайн - опитування керівників ЗЗСО	Управління ДСЯО у Кіровоградській області	25.11.2025
3.	Проведення онлайн – опитування (анкетування) учасників	Управління ДСЯО у Кіровоградській області	25.11.2025
4.	Аналіз та узагальнення результатів моніторингового дослідження III циклу	Управління ДСЯО у Кіровоградській області	09.12.2025
5.	Оприлюднення звіту та рекомендацій за результатами моніторингового дослідження III циклу	Управління ДСЯО у Кіровоградській області	12.12.2025
6.	Оприлюднення узагальненого звіту та рекомендацій за результатами моніторингу	Управління ДСЯО у Кіровоградській області	22.12.2025

Начальник відділу моніторингу,
позапланового контролю закладів освіти
та роботи з експертами

Оксана ДЖАФАРЛІ